

Nr 212.

Av herr **Persson** i Norrköping, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 94, med förslag till lag om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 94 förelägges riksdagen till antagande ett förslag till lag »om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara». Lagförslaget ifråga är av samma innehåll som lagen av 9 oktober 1914. Trots att nämnda lag lämnar Kungl. Maj:t rätt att ingripa emot oskäligen prisstegring av vissa förnödenhetsvaror, dels genom fastställande av maximipriser och dels genom tvångsuttagning, ha ändock priserna på de flesta livsförnödenheter här i landet under senaste tiden pressats upp till en oskäligen höjd. Att så kunnat ske torde icke ringa grad vara beroende på att Kungl. Maj:t, beklagligt nog, icke ännu tillämpat lagens bestämmelse.

De under senare tid till allmänhetens kännedom komna oblyga affärsmetoder från enskildas sida giva tydligt nog vid handen, att oskäligen varuprisstegringar kunna åstadkommas snart nog när som helst, sålunda ej blott vid krig eller krigsfara. På grund härav torde vara nödigt att utvidga Kungl. Maj:ts rätt att fastställa maximipriser ej blott vid sådana tider, utan även vid andra tider, då nöd i större omfattning kan befaras inom riket.

Erfarenheten från nuvarande kris har även visat behovet utav att Kungl. Maj:t vid dylika tider kan få förfoganderätt över nödiga kommunikationsmedel, så att icke varorna genom oskäligt höga fraktsatser onödigt fördyras. Bestämmelserna i lagens 1 och 3 §§ böra därför ändras i ovan nämnt syfte.

Vidare torde det vara nödvändigt, för att vinna erforderlig respekt åt lagen och största möjliga trygghet för efterlevnaden av de bestäm-

melser, som på grundvalen av densamma kunna komma att utfärdas, att straffsatserna avsevärt skärpas utöver de i lagens 4 § nu gällande. Några hundra eller till och med tusen kronors böter för en olaglig affär, varpå kan »förtjänas» flera hundra tusen kronor är föga kännbart.

En naturlig följd av mina ändringsförslag är att lagens giltighetstid ej inskränkes till viss tid.

På grund av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 94 måtte besluta följande

Lag om förfogande över vissa varor.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Finnes vid krig eller krigsfara, eller då nöd i större omfattning kan befaras, att prisförhållandena inom hela landet eller någon del därav å livsmedel, foder för kreatur, vara, som är avsedd att genom sin förbränning alstra värme, ljus eller kraft, beklädnadsvara eller annan förnödenhet, vars pris inverkar fördyrande på nämnda varor, det påkalla, äge Konungen, där så prövas nödigt, i erforderlig omfattning förordna, att vid frivillig försäljning av sådan vara skäligt, av Konungen bestämt pris ej må överstigas.

Högsta priset å vara må, ändå att varans beskaffenhet är lika, bestämmas olika för särskilda delar av landet, så ock för olika slag av handel.

Från förordnande, som ovan sägs, må Konungen medgiva de undantag, som kunna prövas skäliga.

2 §.

Vägrar den, som i avsevärd myckenhet innehar någon för honom eller hans hushåll eller för annan av honom idkad näring än handel uppenbarligen ej behöfelig vara, för vilken gäller enligt 1 § fastställt högsta pris, att sälja varan till sådant pris, och finnes varans försäljning vara erforderlig för tillgodoseende av behovet av dylik vara, äge

Konungens befallningshavande låta för innehavarens räkning och på hans bekostnad sälja varan till det fastställda priset.

Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning, där borgenär såsom pant eller eljest under panträtt innehar vara, som i första stycket avses, eller har rätt att kvarhålla sådan vara såsom säkerhet för sin fordran; och njute borgenären rätt till betalning ur köpeskillingen.

Konungens befallningshavandes beslut om varas försäljning skall gå i verkställighet, ändå att det överklagas.

3 §.

Innehavare av vara, som i 1 § sägs, vare, under de i 1 § omnämnda förhållanden, pliktig att, där varan är av vikt för samhället att förfoga över och den ej är för honom eller hans hushåll oundgängligen behöfelig, om Konungen så förordnar, avstå varan till kronan mot lösen av fulla värdet.

Sådan lösen skall bestämmas av kommission, varom förmäles i lagen den 24 maj 1895 angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov, och skall angående sätt och tid för lösens erläggande gälla vad i samma lag stadgas om likvid för fullgjord rekvisition.

4 §.

Den, som, med vetskap därom att för vara gäller enligt 1 § fastställt högsta pris, håller varan till salu för högre pris eller, vid förfrågan av Konungens befallningshavande eller enligt dess uppdrag av kronobetjänt, söker vilseleda beträffande sitt innehav av varan eller dennas myckenhet, straffes med böter från och med fem till och med tiotusen kronor.

Lag samma vare, där innehavare av vara, om vars avstående Konungen enligt 3 § förordnat, med vetskap härom söker vid förfrågan, som i första stycket av denna paragraf sägs, vilseleda om sitt innehav av varan eller dennas myckenhet eller låter avyttra varan. Sker sådant avyttrande, efter det vilseledande uppgift lämnats, straffes med fängelse eller straffarbete upp till 2 år.

Äro omständigheterna synnerligen försvårande, vare hela hans egendom till kronan förverkad.

Ådömda böter skola tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

5 §.

Konungen äge meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna lag eller i fråga om användande för det avsedda behovet av vara, som enligt 3 § blivit av kronan inlöst.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1915.

Hos lagutskottet anhålles vördsamt att vidtaga de jämkningar i ovanstående lagtext, som kunna av formella skäl anses nödiga.

Stockholm den 17 april 1915.

Sven Persson.
